

Šīs lapa ir mašīntulkota [Saite]. Mašīntulkojumos var būt kļūdas, kas var mazināt skaidrību un precizitāti; Ombuds neuzņemas atbildību par neatbilstībām. Lai iegūtu visuzticamāko informāciju un juridisko precizitāti, lūdzam skatīt šādus dokumentus. avota versija angļu valoda ir norādīta iepriekš. Lai iegūtu plašāku informāciju, lūdzam skatīt mūsu [valodu un tulkošanas politiku](#) [Saite].

Lēmums OI/5/2020/MHZ par Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūras (Frontex) sūdzību mehānisma darbību attiecībā uz iespējamām pamattiesību pārkāpumiem un pamattiesību amatpersonas lomu

Lēmums

Lieta OI/5/2020/MHZ - **Uzsākta {0}** 10/11/2020 - **Lēmums par {0}** 15/06/2021 - **Iesaistītās iestādes** Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūra (Nav konstatēta kļūda pārvaldībā) | Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūra (Nav pamatojuma turpmākai izmeklēšanai) |

Ombude pēc savas iniciatīvas sāka izmeklēšanu, lai izpētītu, kā Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūra (Frontex), izmantojot sūdzību mehānismu, nodarbojas ar iespējamām pamattiesību pārkāpumiem, un pievērštos Frontex pamattiesību amatpersonas lomai un neatkarībai šajā sakarā.

Saistībā ar iepriekšējo izmeklēšanu ombuds ieteica izveidot neatkarīgu mehānismu sūdzību izskatīšanai par Frontex operācijām. Sūdzību izskatīšanas mehānismu apstiprināja ES likumdevēji, un tas sāka darboties 2016. gadā.

Izmantojot sūdzību mehānismu, Frontex izskata sūdzības, ko iesniegušas personas, kuras uzskata, ka Frontex operāciju kontekstā ir pārkāptas viņu pamattiesības. Pamattiesību amatpersonas uzdevums ir tieši izskatīt sūdzības par Frontex darbinieku rīcību, kā arī nodrošināt, ka attiecīgās iestādes pienācīgi izskata sūdzības par Frontex operācijās iesaistīto valsts iestāžu personālu.

Šīs izmeklēšanas mērķis bija novērtēt, kā Frontex ir īstenojusi jaunus noteikumus par sūdzību izskatīšanas mehānismu un pamattiesību amatpersonu, kas stājās spēkā 2019. gada novembrī. Tā arī centās novērtēt sūdzību izskatīšanas mehānisma vispārējo efektivitāti, ņemot vērā sabiedrības bažas par pamattiesību pārkāpumiem Frontex operāciju kontekstā.

Kopš tā izveides sūdzību izskatīšanas mehānisms ir izskatījis ļoti nelielu skaitu sūdzību, un vēl nav sūdzību par Frontex darbinieku rīcību. Laikposmā no 2016. gada līdz 2021. gada janvārim

pamattiesību amatpersona bija saņēmusi 69 sūdzības, no kurām 22 sūdzības bija pieņemamas. Ar darbībām, ko veido dažādu struktūru darbinieki, kuri ir atbildīgi dažādām iestādēm, potenciālajiem sūdzības iesniedzējiem var būt grūti identificēt iespējamās vainīgos un saprast, kā un kam viņi var ziņot par iespējamajiem pārkāpumiem, un vērsties pēc tiesiskās aizsardzības, izmantojot piemērotus kanālus.

Šajā izmeklēšanā Ombuds arī izskatīja sūdzības, kas tika izskatītas sūdzību mehānismā, un konstatēja dažādus iespējamās trūkumus, kas personām var apgrūtināt ziņošanu par iespējamajiem pamattiesību pārkāpumiem un tiesiskās aizsardzības līdzekļu izmantošanu. Ombude izmeklēšanā arī konstatēja, ka Frontex kavējas īstenot savus jaunās pienākumus attiecībā uz sūdzību izskatīšanas mehānismu un pamattiesību amatpersonu.

Pamatojoties uz izmeklēšanu, ombuds nāk klajā ar vairākiem ierosinājumiem par uzlabojumiem Frontex, lai uzlabotu sūdzību izskatīšanas mehānisma pieejamību iespējamajiem pamattiesību pārkāpumos cietušajiem un stiprinātu Frontex operāciju pārskatatbildību, kā arī visiem tajos iesaistītajiem. Tie ietver ierosinājumus par to, kā atvieglot iespējamo pamattiesību pārkāpumu upuru informētību par tiesiskās aizsardzības iespējām un ziņošanu par incidentiem, kā arī ierosinājumus, kā uzlabot sūdzību izskatīšanu un turpmāko rīcību.

Izmeklēšanas priekšvēsture

1. Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūrai (Frontex) visās savās darbībās ir jāievēro Pamattiesību harta. Lai palīdzētu nodrošināt pamattiesību pienākumu izpildi, Frontex ir pamattiesību amatpersona, un 2016. gadā tā ieviesa sūdzību mehānismu.
2. Frontex izpilddirektors izstrādā mehānisma īstenošanas noteikumus, apspriežoties ar FRO, Frontex konsultatīvo forumu [1] un citām iekšējām operatīvajām struktūrām. Pašreizējie īstenošanas noteikumi pašlaik tiek pārskatīti, lai atspoguļotu izmaiņas Frontex pilnvarās saskaņā ar Regulu 2019/1896 [2].
3. Līdz šim FRO ir bijusi atbildīga par sūdzību pieņemamības pārbaudi un pieņemamo sūdzību reģistrēšanu, kā arī par **visu** reģistrēto sūdzību nosūtīšanu Frontex izpilddirektoram. FRO būtu jānosūta attiecīgās dalībvalsts iestādei pieņemamas sūdzības par to valsts iestāžu darbiniekiem, kuras piedalās Frontex operācijās, un jāinformē attiecīgā pamattiesību struktūra. Attiecībā uz pieņemamām sūdzībām par Frontex darbiniekiem izpilddirektoram būtu jāveic turpmāki pasākumi saistībā ar šīm sūdzībām, apspriežoties ar FRO, tostarp vajadzības gadījumā jāveic disciplināri pasākumi.
4. Laikposmā, uz kuru attiecas šī izmeklēšana, visas sūdzības attiecās uz to valsts iestāžu darbiniekiem, kuras piedalās Frontex operācijās; netika iesniegtas sūdzības par Frontex darbinieku rīcību [3].

5. **FRO** ir atbildīga arī par to, kā tiek izskatīti ziņojumi par nopietniem incidentiem (SIR) [4]

attiecībā uz pamattiesībām. Šajos ziņojumos ir iekļauta informācija par “napietniem incidentiem” [5], kas notiek saistībā ar Frontex operācijām.

6. 2019. gada novembrī stājās spēkā jauni noteikumi par sūdzību izskatīšanas mehānismu [6] un FRO [7]. Papildus sūdzību izskatīšanai, kas iesniegtas, izmantojot mehānismu un SIR, FRO tika uzticēts izskatīt sūdzības par ieroču izmantošanas noteikumu pārkāpumiem [8]. Saskaņā ar noteikumiem FRO vajadzētu būt pietiekamiem cilvēkresursiem un finanšu resursiem savu uzdevumu veikšanai.

7. Ar jaunajiem noteikumiem tika noteikta arī pamattiesību uzraudzības iestāžu funkcija [9]. Līdz 2020. gada 5. decembrim bija paredzēts pieņemt darbā vismaz 40 pamattiesību uzraudzības speciālistus. FRO ir atbildīga par šo uzraugu pārvaldību un var tos izvirzīt kā piespiedu atgriešanas uzraudzītājus. Lai palīdzētu FRO, tika izveidots FRO vietnieka amats. Turpmāk FRO būtu jāziņo tieši Frontex valdei un jāsadarbojas ar konsultatīvo forumu.

8. Frontex 2021. gada janvārī publicēja noteikumus [10] par FRO darbību, tostarp tās neatkarību. Šā lēmuma pieņemšanas laikā ne visi 40 pamattiesību uzraudzības speciālisti tika pieņemti darbā, un vēl nav pabeigta FRO vietnieka darbā pieņemšanas procedūra.

9. Pa to laiku ir paustas dažādas sabiedrības bažas par to, kā Frontex ievēro pamattiesības.

Izmeklēšana

10. Ombude pēc savas iniciatīvas sāka izmeklēšanu par sūdzību izskatīšanas mehānisma neatkarību, efektivitāti un pārredzamību, kā arī par FRO lomu.

11. Saistībā ar izmeklēšanu ombuds lūdza Frontex atbildēt uz vairākiem jautājumiem [11]. Frontex nosūtīja divas atbildes: vienu parakstīja izpilddirektors un vienu parakstīja pagaidu FRO. [12] Ombuda izmeklēšanas grupa tikās ar pagaidu FRO un pārbaudīja Frontex dokumentus, kas saistīti ar mehānismu. Ziņojums par sanākumi un pārbaudi tika nosūtīts Frontex un publicēts ombuda tīmekļa vietnē [13].

12. Ombuds arī apspriedās ar valstu ombudiem, izmantojot Eiropas ombudu tīklu, jautājot viņiem, vai viņi ir: (I) ir informēti par FRO sūdzībām vai nosūtītas no tās; (II) izmeklēja valsts iestāžu atbildi uz šādām sūdzībām; un/vai iii) saņēma sūdzības tieši par iespējamām pamattiesību pārkāpumiem Frontex operācijās, kurās piedalījās attiecīgās valsts iestādes.

13. No divpadsmit ombudiem, kas atbildēja [14], desmit atbildēja noliedzoši uz visiem uzdotajiem jautājumiem. Bulgārijas un Grieķijas ombudi atbildēja, ka ir izskatījuši sūdzības saistībā ar Frontex operācijām. Bulgārijas ombudu 2020. gadā nosūtīja vienu sūdzību no FRO, un tas nesaņēma sūdzības tieši no personām, kuras skārušas Frontex operācijas. Kopš 2017. gada Grieķijas ombuds, izmantojot Frontex sūdzību mehānismu, ir saņēmis septiņas sūdzības, no kurām visas iepriekš bija iesniegtas tieši pašam ombudam. Grieķijas ombuds norādīja, ka var būt grūti panākt, lai valsts iestādes sniegtu visaptverošu, pārredzamu un savlaicīgu atbildi.

Izmeklēšanas rezultāti

14. Veicot iepriekšēju izmeklēšanu pēc savas iniciatīvas par Frontex darbu, ombuds ieteica izveidot sūdzību izskatīšanas mehānismu. Ar Eiropas Parlamenta atbalstu tas pēc tam tika noteikts Regulā 2016/1624 par Eiropas Robežu un krasta apsardzi [15] .

Examples of complaints dealt with by the mechanism

Among **admissible complaints**, there was one, submitted in 2017, concerning an operation to return migrants by boat from Greece to Turkey. This operation was financed by Frontex and scheduled for 27 April 2017. The complainant, an Iranian national, applied for asylum in Greece and his application was pending before the national court at the time of his scheduled removal. He alleged violations of article 18 of the Charter of Fundamental Rights (right to asylum) and article 19 (protection in the event of removal, expulsion or extradition). The FRO forwarded the complaint to the competent Greek authority. The Greek authority cancelled the operation to return the complainant to Turkey.

Another admissible complaint concerned a joint return operation from Hungary to Afghanistan, dated 20 November 2017. The complainant, an Afghan citizen, alleged that he was returned from Hungary while his appeal was pending before the court. He argued that article 19 of the Charter (protection in the event of removal, expulsion or extradition) and article 47 (right to effective remedy and fair trial) were violated. The FRO forwarded the complaint to the Hungarian authority. The case was not resolved in 2017.

Among **inadmissible complaints**, in 2017, two complaints were submitted concerning border checks on the Polish-Belarus border. The FRO forwarded these complaints to the Polish Ombudsman and the Polish Border Guards. There was also a complaint concerning the checks at the Lithuanian-Russian border. Officers deployed by Frontex were not involved in these complaints.

15. Ombuds ir uzraudzījis tā īstenošanu kopš tā izveides. Viņa uzskata, ka šāds mehānisms ir nepieciešams Frontex operāciju raksturam. Šajās operācijās ir iesaistīti vairāki dalībnieki, bieži no dažādām jurisdikcijām, kuriem ir atšķirīgi pienākumi, bet kuri visi valkā "Frontex" zīmes un darbojas zem ES karoga. Tādējādi Frontex vajadzētu būt elastīgām procedūrām, ar kuru palīdzību personas var i) saņemt palīdzību to personu identificēšanā, kuras ir atbildīgas par iespējamajiem pārkāpumiem Frontex operācijās, un ii) pieprasīt tiesisko aizsardzību par viņu pamattiesību pārkāpumiem saskaņā ar ES tiesību aktiem.

16. Sūdzību izskatīšanas mehānisms var būt efektīvs [16] pārskatatbildības mehānisms tikai tad, ja tas ir pieejams un tam ir līdzekļi, lai veiktu neatkarīgu izmeklēšanu, kas ir ātra, rūpīga un pārredzama. Šis izmeklēšanas mērķis ir pārbaudīt, vai sūdzību izskatīšanas mehānisms līdz šim ir izpildījis šos nosacījumus un kā to var uzlabot.

17. Ombuda galvenie konstatējumi ir šādi:

- kopš tā izveides sūdzību izskatīšanas mehānisms ir izskatījis **ļoti nelielu skaitu sūdzību**, un vēl nav sūdzību par Frontex darbinieku rīcību. Laikposmā no 2016. gada līdz 2021. gada janvārim FRO bija saņēmusi 69 sūdzības, no kurām 22 sūdzības bija pieņemamas. To var izskaidrot ar vairākiem faktoriem, tostarp: (I) potenciālo sūdzības iesniedzēju informētības un izpratnes trūkums par mehānismu; (II) bailes no negatīvām sekām kopā ar to, ka nav iespējams iesniegt anonīmas sūdzības, iii) stresa situācijas, kurās atrodas potenciālie sūdzību iesniedzēji; (IV) Frontex norīkoto darbinieku iesaistes trūkums uz vietas, kuri varētu aktīvāk piedalīties sūdzību saņemšanā un nosūtīšanā FRO.
- mehānisma darbības **nav bijušas pietiekami** pārredzamas, lai gan pašlaik ir panākts progress.
- lai gan sūdzību izskatīšanas mehānisma darbības sākumā izpilddirektora sadarbība ar FRO nebija pilnībā apmierinoša, šī sadarbība laika gaitā ir uzlabojusies. Izpilddirektoram ir pienākums sadarboties ar FRO. Ja iespējams, viņam būtu jācenšas rīkoties saskaņā ar FRO ieteikumiem. Izpilddirektora lēmumu par sūdzību, ko viņam nosūtījusi FRO, var apstrīdēt Eiropas Ombudam.
- Frontex kavējās īstenot svarīgās izmaiņas, kas ieviestas ar Regulu 2019/1896. Frontex bija vajadzīgi aptuveni 13 mēneši, lai veiktu vajadzīgos pasākumus, lai valde varētu pieņemt noteikumus par FRO neatkarību, un vēl 3 mēneši, lai pabeigtu procedūru jaunas FRO iecelšanai. Līdz ar to FRO vietnieka iecelšana ir atlikta, jo FRO ir jāpiedalās šajā procedūrā. **40 pamattiesību uzraudzības speciālisti vēl nav iecelti**, lai gan šo procesu vajadzēja pabeigt līdz 2020. gada 5. decembrim.
- **pirmā FRO un tai sekojošā pagaidu FRO izmantoja to rīcībā esošos sūdzību mehānisma noteikumus un proaktīvi izstrādāja mehānismu, lai garantētu sūdzības iesniedzēju pamattiesības**. Noslēguma lēmumos FRO ir izklāstījusi labi pamatotus un pārliecinošus viedokļus par iespējamiem pamattiesību pārkāpumiem un sniegusi ieteikumus dalībvalstīm par sistēmiskiem uzlabojumiem, kā arī ieteikumus Frontex par to, ko tā varētu darīt, lai nodrošinātu, ka dalībvalstis nākotnē izvairās no šādiem jautājumiem.
- ir būtiski nodrošināt savlaicīgus un pienācīgus turpmākos pasākumus saistībā ar sūdzībām. Ja dalībvalsts laikus un pienācīgi neveic turpmākus pasākumus, Frontex nevar izpildīt savu pienākumu pieprasīt, lai attiecīgā dalībvalsts nekavējoties atceļ savus darbiniekus no Frontex darbības, ja tiek konstatēts, ka tie ir pārkāpuši pamattiesības vai starptautiskās aizsardzības pienākumus. Ir bijušas **problēmas ar sadarbību starp FRO un valstu iestādēm**, jo īpaši ar kavēšanos valstu iestāžu atbildēs. Līdz šim viņu atbildēs nav iekļauti pierādījumi par lietas būtību, pat gadījumos, kad FRO skaidri pieprasīja pierādījumus.
- lai gan FRO nav skaidri noteiktas pilnvaras veikt izmeklēšanu pēc savas iniciatīvas, FRO izmanto divas procedūras, kas galvenokārt kalpo šim mērķim: “problēmu izteikšana” un “nozīmīgs risks”. Abas procedūras var palīdzēt atklāt sistēmiskas problēmas. **FRO pienācīgi un efektīvi izmanto šos instrumentus**, jo īpaši, izmantojot “nenozīmīga riska” procedūru, lai izskatītu sūdzības par pamattiesību pārkāpumiem saistībā ar atgriešanas operācijām.
- lai gan **FRO ir ievērojama neatkarība no sūdzību izskatīšanas mehānisma darbības (tostarp attiecībā uz sūdzībām par spēka lietošanu)**, to pašu nevar teikt par tās lomu attiecībā uz SIR saistībā ar pamattiesību jautājumiem. SIR ir izstrādāta sistēma, kurā iesaistīti daudzi dalībnieki, un FRO loma sākas tikai vēlāk. Tas var mazināt FRO ietekmi.

18. I pielikumā ir sniegts ombuda detalizēts novērtējums par līdz šim veikto darbu ar sūdzību izskatīšanas mehānismu, kā arī par FRO lomu. II pielikumā ir sniegts pārskats par līdz šim izskatītajām sūdzībām, savukārt III pielikumā ir izklāstīti Frontex centieni uzlabot informētību par tiesībām iesniegt sūdzību.

Secinājumi

Pamatojoties uz visiem izmeklēšanas gaitā pārbaudītajiem materiāliem, ombuds izdara turpmāk izklāstītos secinājumus, kā arī deviņus ierosinājumus uzlabojumiem.

Ombuds pauž nožēlu par to, ka Frontex ir aizkavējusies ar Regulu 2019/1896 ieviesto būtisko izmaiņu īstenošanā. Tomēr, tā kā situācija tiek atrisināta, ombuds neuzskata par pamatotu turpināt šā jautājuma izskatīšanu.

Izmeklēšanā tika apzinātas daudzas jomas, kurās vajadzīgi uzlabojumi un kuras tiek risinātas, izmantojot tālāk sniegtos ierosinājumus.

Frontex un pamattiesību amatpersona tiks informēta par šo lēmumu .

Lai labāk izprastu, kāpēc līdz šim ir iesniegts tik maz sūdzību, ombuds šo lēmumu darīs zināmu arī Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūrai, Eiropas ombudu tīklam un pilsoniskās sabiedrības organizācijām, lai uzklaustu viņu viedokļus.

Ieteikumi uzlabojumiem

Darbības plāni

1. Frontex visos operatīvajos plānos būtu skaidri jānosaka, ka Frontex operāciju dalībniekiem būtu jāpieņem sūdzības no personām, kuras uzskata, ka ir cietušas no pamattiesību pārkāpumiem, vai to pārstāvjiem, un jānosūta tās Frontex, izmantojot sūdzību izskatīšanas mehānismu. (Detalizētā novērtējuma 11.–12. punkts)

Saprašanās memorandi ar trešām valstīm

2. Saprašanās memorandos vai citos attiecīgos dokumentos, kas noslēgti ar trešo valstu struktūrām, Frontex būtu jānosaka, ka Frontex (ar FRO starpniecību) ir atbildīga par visu sūdzību saņemšanu par pamattiesību neievērošanu. Pēc to klasifikācijas FRO vajadzības gadījumā nodotu sūdzības attiecīgajai valsts iestādei. (Detalizētā novērtējuma 47. punkts).

Publiski informatīvi materiāli par sūdzību izskatīšanas mehānismu

3. Savos publiskajos informatīvajos materiālos Frontex potenciālajiem sūdzības iesniedzējiem

8. Frontex savā tīmekļa vietnē būtu jāpublicē FRO gada pārskati par 2017., 2018., 2019. un 2020. gadu un jāapsver iespēja publicēt FRO galīgos lēmumus par sūdzībām (tā sauktie “galīgie ziņojumi”), ja nepieciešams, pēc tam, kad ir anonimizēts to saturs. FRO gada ziņojumos varētu iekļaut sadaļu par konkrētām darbībām, ko veic Frontex un dalībvalstis, pamatojoties uz FRO novērojumiem un ieteikumiem, vienu gadu pēc tam. (Detalizētā novērtējuma 39. un 53. punkts).

9. FRO noteikumi par to, kā rīkoties saistībā ar ziņojumiem par nopietniem incidentiem, būtu jāpublicē kopā ar īstenošanas noteikumiem par sūdzību izskatīšanas mehānismu. (Detalizētā novērtējuma 56. punkts).

Emily O'Reilly Eiropas ombuds

Strasbūrā, 2021. gada 15. jūnijā

Pielikumi

I pielikums: Ombuda sīki izstrādātais novērtējums

Sūdzību izskatīšanas mehānisma darbība

Frontex un FRO atbilde

[17]

1. Laikposmā no 2016. gada līdz 2021. gada janvārim (diena, kad Frontex sniedza atbildi ombudam) FRO bija saņēmusi 69 sūdzības, no kurām 22 sūdzības bija pieņemamas. Frontex sagaida, ka pamattiesību uzraudzības speciālistu izvietošana, kuriem var tieši iesniegt sūdzības, izraisīs sūdzību skaita pieaugumu.

2. Saskaņā ar spēkā esošajiem īstenošanas noteikumiem sūdzības iesniedzējam ir jāsniedz sava kontaktinformācija. Anonīmas sūdzības nav pieņemamas. Sūdzības iesniedzējus var pārstāvēt jebkura puse, neatkarīgi no tā, vai tā ir fiziska vai juridiska persona.

3. Līdz šim nav iesniegta neviena sūdzība par Frontex darbinieku. Tādējādi izpilddirektoram šāda sūdzība vēl nav jāizskata. FRO sazinājās ar izpilddirektoru par dažām sūdzībām par valsts

iestāžu darbiniekiem.

4. FRO slēdz lietu pēc tam, kad ir saņēmusi atbildi no attiecīgās valsts iestādes, informējot FRO, ka tās izmeklēšana ir izbeigta pēc pienācīgas pēcpārbaudes. Pašreizējie īstenošanas noteikumi dod valsts iestādei sešus mēnešus no brīža, kad FRO pārsūta sūdzību, lai nonāktu pie saviem konstatējumiem.

Atbilstoša atbilde ir būtiska mehānisma efektivitātei. Jaunie īstenošanas noteikumi šajā sakarā ietvers pamatnostādnes valstu iestādēm.

Ja valsts iestāde nesniedz atbildi FRO vai ja tā nosūta tikai “nepārliecinošu atbildi”, FRO informē izpilddirektoru un valdi. Pēc tam Frontex veic turpmākus pasākumus saistībā ar šo jautājumu. Līdz šim tas ir noticis tikai nedaudzos gadījumos. FRO slēdz lietu, kurā no attiecīgās valsts iestādes ir saņemta nepārliecinoša atbilde, bet, pamatojoties uz atbildi, papildu informācija nav sagaidāma.

5. FRO ne vienmēr saņem atbildi vai apstiprinājumu par saņemšanu no valstu cilvēktiesību iestādēm, kurām tā pārsūta sūdzības [18] .

6. **FRO** izdod galīgo ziņojumu par sūdzību, kas ir adresēts Frontex izpilddirektoram un valdes priekšsēdētājam. Attiecīgā gadījumā ziņojumā ir iekļauti ieteikumi par sūdzību, kas būtu jāizskata izpilddirektoram vai attiecīgajām valsts iestādēm. Pēc tam lietu slēdz ar FRO parakstītu vēstuli, kas adresēta valsts iestādei un sūdzības iesniedzējam, paskaidrojot faktus un izdarītos konstatējumus. FRO vēstulei pievieno galīgo ziņojumu.

7. Attiecībā uz Frontex operācijām trešās valstīs FRO var novērtēt pamattiesību situāciju, sazinoties ar valstu cilvēktiesību struktūrām (piemēram, valstu ombudu iestādēm) [19] , NVO un citiem dalībniekiem šajā jomā.

8. Frontex gada ziņojumos publicē informāciju par sūdzību izskatīšanas mehānismu. FRO iesniedz valdei periodiskus ziņojumus par savām darbībām un gada ziņojumu par mehānismu, tostarp īpašas atsauces uz Frontex un dalībvalstu konstatējumiem un turpmākiem pasākumiem saistībā ar sūdzībām. Saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 1896/2019 [20] FRO ir pienākums publicēt gada ziņojumu par savām darbībām un par to, kā Frontex savās operācijās ievēro pamattiesības. Ziņojumā tiks iekļauta informācija par mehānismu un Frontex panākumiem pamattiesību stratēģijas īstenošanā.

9. FRO darbinieku skaits palielinājās no vienas amata vietas 2012. gadā līdz 10 amata vietām 2019. gadā. Divas no pašreizējām amata vietām ir paredzētas sūdzību izskatīšanai. Frontex 2020. gadā Pamattiesību birojam piešķīra jauno FRO vietnieka amatu, 40 pamattiesību uzraudzītas amata vietas un divas amata vietas valsts pārvaldes iestāžu ierēdņiem, kas norīkoti darbā. Šīs jaunās piešķirtās amata vietas būtu jāaizpilda 2021. gadā. Turklāt FRO kļuva par vadošo amatu ar atbildību par budžetu 1 miliona EUR apmērā 2020. gadā un 1,3 miljonu EUR apmērā 2021. gadā (neskaitot personāla izmaksas). Izpilddirektors nebija iesaistīts jaunās FRO atlasē un iecelšanā, un viņš ir atbildīgs valdes priekšā.

Ombuda novērtējums

Sūdzību izskatīšanas mehānisma pieejamība

10. Ombuds atzinīgi vērtē FRO darbu, lai palielinātu informētību par sūdzību izskatīšanas mehānismu gan darbinieku, gan ieinteresēto personu vidū, kā arī uz vietas [21]. Tomēr ombuds norāda, ka līdz šim mehānisma ietvaros ir saņemts ļoti maz sūdzību.

11. Regulā 2019/1896 [22] ir noteikts, ka “darbības plānos”, kas attiecas uz visiem Frontex operāciju dalībniekiem, būtu jāiekļauj noteikumi par “*mehānismu sūdzību saņemšanai un nosūtīšanai Aģentūrai (..) par pamattiesību pārkāpumiem*”. Ombuds uzskata, ka šis pienākums būtu skaidri jānorāda operatīvajos plānos, starp uzdevumiem un pienākumiem, lai nodrošinātu pamattiesību ievērošanu, un līdztekus pienākumam sniegt informāciju par sūdzību izskatīšanas mehānismu. Būtu arī lietderīgi, ja Rīcības kodeksā, kas attiecas uz visām personām, kuras piedalās Frontex operācijās, būtu minēts pienākums saņemt sūdzības un nosūtīt tās Frontex, nevis tikai pienākums sniegt informāciju par mehānismu [23].

12. Tas, ka pašlaik tas tā nav, varētu palīdzēt izskaidrot, kāpēc ar Frontex operāciju dalībnieku starpniecību uz mehānismu vēl nav nosūtītas sūdzības. Turklāt FRO norādīja, ka piespiedu atgriešanas subjektiem ne vienmēr tiek nodrošinātas sūdzību veidlapas, lai gan Frontex darbinieks ir klāt katrā Frontex koordinētajā piespiedu atgriešanā [24]. Lai gan ombuds cer, ka pamattiesību uzraudzības speciālistu klātbūtne uz vietas uzlabos situāciju, viņa ierosina uzlabot situāciju.

13. Jebkurā gadījumā ombuds uzskata, ka nelielais sūdzību skaits, iespējams, ir saistīts ne tikai ar to, ka Frontex darbinieki nav iesaistīti uz vietas, vai tāpēc, ka potenciālie sūdzību iesniedzēji nezina, ka sūdzību mehānisms pastāv, bet ka tam var būt citi iemesli.

14. Migranti un bēgļi no dažādām vidēm [25] var nezināt, ka tiesiskās aizsardzības mehānismi ir standarta un/vai bez maksas ES valstīs [26], vai var baidīties, ka sūdzības iesniegšana var kaitēt citām procedūrām, piemēram, iespējamiem patvēruma pieteikumiem. Sabiedrības informatīvo materiālu par sūdzību izskatīšanas mehānismu varētu pielāgot, lai tam pievērstu lielāku uzmanību.

15. Personas, kuru pamattiesības var tikt potenciāli skartas Frontex operācijās, bieži vien jau atrodas ārkārtīgi sarežģītās situācijās [27]. Varbūt tām nav laika vai ar ko cīnīties par savām pamattiesībām. Ombuds arī norāda, ka sūdzības, ko personas tieši iesniedz valstu ombudiem par pamattiesību pārkāpumiem Frontex operācijās, ir retas. [28] Tā vietā, ja tiek saņemtas sūdzības, tās iesniedz pilsoniskās sabiedrības organizācijas individu vārdā vai advokāti, kas strādā uz pro bono/juridiskās palīdzības pamata [29].

16. Tāpēc ir ļoti svarīgi, lai pilsoniskās sabiedrības organizācijas, kas specializējas cilvēktiesību jomā, varētu palīdzēt indivīdiem, ne tikai iesniedzot sūdzības viņu vārdā sūdzību izskatīšanas

mehānismam, bet arī aktīvi sekojot tam, kā sūdzības tiek izskatītas.

17. Ombuds ir pārliecināts, ka sadarbība ar pilsonisko sabiedrību ir būtiska, lai sūdzību izskatīšanas mehānisms darbotos labi. FRO būtu lietderīgi izstrādāt oficiālus sadarbības kanālus ar pilsoniskās sabiedrības organizācijām, kas darbojas uz vietas, kur darbojas Frontex, un šajā nolūkā liela nozīme varētu būt Frontex konsultatīvajam forumam, kurā piedalās pilsoniskās sabiedrības pārstāvji. FRO būtu arī skaidri jānorāda pilsoniskās sabiedrības organizācijām, kā tā uzskata, ka sūdzību izskatīšanas mehānisms attiecas uz uzņēmējas dalībvalsts robežsargiem, kuri atrodas Frontex operāciju teritorijā, bet nav tieši iesaistīti operācijā.

18. Jau 2016. gadā Konsultatīvais forums ieteica pieņemt anonīmas sūdzības, jo tas varētu mudināt privātpersonas izmantot sūdzību mehānismu. Pirmais solis šajā nolūkā būtu nodrošināt, ka jaunajā sūdzību izskatīšanas mehānisma īstenošanas noteikumos [30] ir iekļauts noteikums, kas ļauj sūdzības iesniedzējiem palikt anonīmiem, pat ja ir prasība, ka šādiem sūdzības iesniedzējiem ir jābūt pārstāvjiem, kas nav anonīmi.

19. Dažām valsts iestādēm un/vai cilvēktiesību struktūrām var būt procesuāli liegts izskatīt anonīmas sūdzības. Tomēr tas nenozīmē, ka FRO nav jēgas nosūtīt tām šādas sūdzības. Pēc šādas sūdzības saņemšanas šīs iestādes tiek informētas par šiem jautājumiem un var tās risināt pēc savas iniciatīvas vai citādi. Tās var arī sazināties ar potenciālajiem anonīmo sūdzības iesniedzēju pārstāvjiem, ja viņi uzskata, ka ir jāveic papildu pasākumi, kas sūdzības iesniedzējam būtu jāveic.

20. Tāpat sūdzības veidlapā ir ietverta informācija [31] par konfidencialitāti, kas var radīt neskaidrības.

21. Papildus sūdzībām par iespējamām pamattiesību pārkāpumiem (gan darbībām, gan bezdarbību) mehānisms tagad izskatīs arī sūdzības par spēka lietošanas noteikumu pārkāpumiem [32]. Sūdzības, kas saistītas ar spēka lietošanas noteikumu pārkāpumiem, nav jāietekmē pārkāpumi, par kuriem viņi sūdzas [33].

22. Tomēr jaunajā sūdzību izskatīšanas mehānisma īstenošanas noteikumos ir svarīgi precizēt, kādi noteikumi attiecas uz spēka lietošanu un atsevišķā iedaļā — kādi konkrēti procedūras posmi ir paredzēti mehānismā attiecībā uz šādām sūdzībām [34]. Būtu svarīgi arī precizēt, kāda varētu būt bezdarbība; tas varētu ietvert tādas situācijas kā tas, ka migranti, kuri lūdza starptautisko aizsardzību, netiek nosūtīti attiecīgajām iestādēm [35]. Sūdzību mehānisma īstenošanas noteikumi ("Aģentūras noteikumi par sūdzību izskatīšanas mehānismu") ir publicēti Frontex tīmekļa vietnē, kas veltīta pamattiesībām. Jaunajam sūdzību izskatīšanas mehānismam būtu jāizvairās no neskaidrībām un jābūt tik skaidri formulētam, ka nav vajadzīgas pamatnostādnes par to piemērošanu.

Procedūras saskaņā ar sūdzību izskatīšanas mehānismu

23. Pamatojoties uz šajā izmeklēšanā pārbaudīto informāciju, šķiet skaidrs, ka pirmā FRO un tai

sekojošā pagaidu FRO centās izmantot to rīcībā esošos sūdzību mehānisma noteikumus, lai garantētu sūdzības iesniedzēju pamattiesības. Sūdzību pieņemamības pārskatīšana bija rūpīga un tika veikta saprātīgā termiņā, ņemot vērā, ka Frontex bieži bija jāveic informācijas apmaiņa ar valstu iestādēm un dažreiz ar sūdzības iesniedzējiem, lai precizētu apgalvojumus. Tomēr ombuds uzskata, ka būtu vēlams noteikt oficiālu termiņu sūdzību pieņemamības pārbaudei. To varētu risināt saistībā ar sūdzību mehānisma īstenošanas noteikumu pārskatīšanu.

24. Ombuda izskatītajos materiālos norādīts, ka FRO sniedza sūdzības iesniedzējiem rūpīgus un savlaicīgus paskaidrojumus par to, kā tiks izskatīta viņu sūdzība, tostarp tās valsts iestādes un cilvēktiesību struktūras kontaktinformāciju, kurai sūdzības tika nosūtītas. Ja sūdzības bija nepieņemamas, FRO paskaidroja iemeslus un sniedza padomu par to, kur sūdzības iesniedzējs varētu vērsties pēc palīdzības.

25. FRO arī piedāvāja sūdzības iesniedzējiem iespēju atsevišķos gadījumos pārsūdzēt savu lēmumu par viņu sūdzību [36]. Tomēr ombuds uzskata, ka iespēja pārsūdzēt lēmumus būtu jāpadara oficiālāka un ka tas palielinātu mehānisma uzticamību.

26. Izskatītie materiāli liecina, ka FRO rīkojas savlaicīgi un rūpīgi, nosūtot pieņemamas sūdzības valsts iestādēm un cilvēktiesību struktūrām un veicot turpmākus pasākumus saistībā ar sūdzībām. [37] Slēgšanas lēmumi kopumā ir labi pamatoti un pārliecinoši argumentēti attiecībā uz iespējamiem pamattiesību pārkāpumiem. [38]

27. FRO ir sniegusi ieteikumus dalībvalstīm par sistēmiskiem uzlabojumiem. Pat ja dalībvalstīm ir ekskluzīva kompetence veikt izmeklēšanu par pamattiesību pārkāpumiem Frontex operācijās, ko veic to iestāžu darbinieki, FRO ir pilnvarota veikt izmeklēšanu par visām Frontex darbībām [39]. To darot, FRO ir pienākums pievērst uzmanību valstu iestāžu pārkāpumiem Frontex koordinētās kopīgās operācijās/operācijās. Šajā nolūkā ombuds atzinīgi vērtē to, ka FRO noslēguma lēmumos ir iekļauti arī ieteikumi Frontex par to, ko tā varētu darīt, lai nodrošinātu, ka dalībvalstis turpmāk izvairās no šādiem jautājumiem.

28. Lai gan FRO ieteikumi nav saistoši, ombuds atzinīgi vērtē to, ka Frontex veica turpmākus pasākumus saistībā ar ieteikumiem par sistēmiskiem jautājumiem.

29. Frontex izpilddirektoram ir pienākums sadarboties ar FRO. [40] Šajā nolūkā ombuds uzskata, ka, ja iespējams, izpilddirektoram būtu jācenšas rīkoties saskaņā ar FRO ieteikumiem. Jebkurā gadījumā izpilddirektora lēmumu par sūdzību, ko viņam nosūtījusi FRO, var apstrīdēt Eiropas Ombudam [41].

30. Ombuds norāda, ka, lai gan sūdzību izskatīšanas mehānisma darbības sākumā FRO sadarbība ar izpilddirektoru un Frontex nebija pilnībā apmierinoša, šī sadarbība laika gaitā ir uzlabojusies. Viena no pārbaudītajām lietām parādīja, ka izpilddirektors sazinājās ar valsts iestādi un valdi, lai nodrošinātu, ka attiecīgā dalībvalsts veic turpmākus pasākumus saistībā ar sūdzību, ko tai nosūtījusi FRO. [42] Ombuds cer, ka šī pieeja turpināsies.

31. Ombuda pārbaude parādīja, ka ir bijušas problēmas ar sadarbību starp FRO un valstu

iestādēm. [43] Valsts iestāžu atbildes ir aizkavējušās, un līdz šim to atbildēs nav iekļauti pierādījumi par lietas būtību, pat gadījumos, kad FRO ir skaidri pieprasījusi pierādījumus. [44] Frontex būtu jāapsver iespēja jaunajā sūdzību izskatīšanas mehānismā iekļaut skaidrākus noteikumus, ar kuriem īsteno noteikumus par sūdzību izskatīšanu valsts līmenī [45] , jo īpaši nodrošinot paraugu atbildēm uz FRO.

32. Regula (ES) 2019/1896 uzliek valstu iestādēm pienākumu ne tikai nodrošināt pienācīgus turpmākus pasākumus saistībā ar FRO nosūtītajām sūdzībām, bet arī noteiktā termiņā ziņot FRO par saviem konstatējumiem un veikt turpmākus pasākumus saistībā ar sūdzībām. Jaunajā sūdzību izskatīšanas mehānisma īstenošanas noteikumos būtu jāsaģlabā pašreizējais obligātais termiņš, kurā dalībvalstīm jāziņo FRO sešu mēnešu laikā no dienas, kad tās saņēmušas sūdzību no FRO. Attiecībā uz katru gadījumu, kad dalībvalsts nepilda pienākumu ziņot FRO, FRO vajadzētu būt iespējai nodot jautājumu izskatīšanai valdē. Tā kā Eiropas Komisija, kas uzrauga atbilstību ES tiesību aktiem, darbojas valdē, tas varētu būt papildu līdzeklis atbilstības nodrošināšanai.

33. Ir būtiski nodrošināt savlaicīgus un pienācīgus turpmākos pasākumus saistībā ar sūdzībām. Ja dalībvalsts laikus un pienācīgi neveic turpmākus pasākumus, Frontex nevar izpildīt savu Regulā (ES) 2019/1896 noteikto pienākumu pieprasīt, lai attiecīgā dalībvalsts nekavējoties atcel savus darbiniekus no Frontex darbības, ja tiek konstatēts, ka tie ir pārkāpuši pamattiesības vai starptautiskās aizsardzības pienākumus [46] .

34. Sūdzību izskatīšanas mehānisma īstenošanas noteikumi varētu sniegt piemērus par iespējamām sankcijām dalībvalstīm, ja tās nesadarbojas ar FRO, pamatojoties uz Regulas 2019/1896 111. panta 7. punktu. Lai šie noteikumi būtu pilnīgi visaptveroši, tie varētu attiekties uz izpildedzītāja iespēju apturēt vai nesākt Frontex darbības, ja tiek pārkāptas pamattiesības, saskaņā ar Regulas (ES) 2019/1896 46. pantu.

35. Lai gan FRO nav skaidri noteiktas pilnvaras veikt izmeklēšanu pēc savas iniciatīvas, FRO izmanto divas procedūras, kas galvenokārt kalpo šim mērķim: “problēmu izteikšana” un “nozīmīgs risks”. “Neliela riska” procedūra ļauj FRO palīdzēt sūdzības iesniedzējiem, kuru sūdzības neatbilst pieņemamības procesuālajām prasībām, bet ja sūdzībā sniegtā informācija Frontex darbības dēļ rada nopietnu un neatgriezenisku kaitējuma risku viņu pamattiesībām. “Problēmu izteikšanas” procedūru piemēro, ja FRO saņemtā informācija vai nepieņemama sūdzība rada problēmas, kurām varētu būt vispārīgāka ietekme uz pamattiesībām attiecībā uz Frontex darbību [47] . Abas procedūras var palīdzēt atklāt sistēmiskas problēmas. Šķiet, ka FRO pienācīgi un efektīvi izmanto šos instrumentus, jo īpaši “neliela riska” procedūru, lai izskatītu sūdzības par pamattiesību pārkāpumiem saistībā ar atgriešanas operācijām.

Sūdzību izskatīšanas mehānisma pārredzamība

36. Frontex bija vajadzīgi divi gadi pēc sūdzību izskatīšanas mehānisma izveides 2016. gadā, lai savos gada ziņojumos sniegtu sīkāku informāciju par sūdzībām, taču informācija joprojām ir vispārīga.

37. FRO ir iesniegusi valdei periodiskus darbības pārskatus, bet tie nav publiskoti. FRO arī apkopo detalizētus gada ziņojumus (“Individuālo sūdzību mehānisma gada ziņojumi”) par mehānismu, bet tie arī nav publicēti [48] .

38. Lai gan šis pārredzamības trūkums ir nožēlojams, saskaņā ar Regulu 2019/1896 [49] FRO tagad ir juridisks pienākums publicēt savus gada darbības pārskatus, tostarp informāciju par to, cik lielā mērā Frontex darbībā tiek ievērotas pamattiesības. Šajos ziņojumos būtu jāiekļauj informācija par sūdzību izskatīšanas mehānismu un pamattiesību stratēģijas īstenošanu.

39. Tomēr ar šo ziņojumu publicēšanu vien nepietiks, lai nodrošinātu, ka Frontex var saukt pie atbildības par mehānisma darbībām. Šajā nolūkā ombuds ierosina Frontex savā tīmekļa vietnē publicēt FRO galīgos lēmumus par sūdzībām (tā sauktos “galīgos ziņojumus”), ja nepieciešams, pēc tam, kad ir anonimizēts to saturs. [50]

Sūdzību izskatīšanas mehānisma neatkarība

40. Ombuds uzskata, ka sūdzību izskatīšanas mehānisms var būt tikai tikpat neatkarīgs kā FRO.

41. Pirmajos sūdzību mehānisma pastāvēšanas gados FRO iecēla izpilddirektors, un par to viņam ziņoja [51] . FRO nebija vadības pienākumu, piemēram, darbā pieņemšanas vai budžeta. Šādos apstākļos FRO bija jāpaļaujas uz Konsultatīvā foruma atbalstu, lai garantētu sūdzību izskatīšanas mehānisma neatkarību.

42. Ombuds uzskata, ka FRO sadarbība ar konsultatīvo forumu [52] ir svarīga, lai nodrošinātu mehānisma neatkarību, un ka abām struktūrām būtu jācenšas stiprināt savu sadarbību. Tādēļ būtu vēlami oficiāli procesi, lai veicinātu šo sadarbību.

43. Lēmums aizstāt pirmo FRO ilgstošas prombūtnes laikā ar izpilddirektora privātā biroja (kabineta) locekli nepārprotami riskēja radīt priekšstatu, ka varētu tikt apdraudēta FRO neatkarība. Tomēr, ievērojot procedūras, pagaidu FRO ir palīdzējusi nodrošināt FRO darbību neatkarību.

44. Regula 2019/1896 pastiprināja gan FRO lomu, gan neatkarību. FRO palīdz FRO vietnieks un vismaz 40 pamattiesību uzraudzības speciālisti, kas darbosies uz vietas FRO uzraudzībā. Pamattiesību uzraudzības iestādēm var tikt uzticēti arī sūdzību izskatīšanas mehānisma uzdevumi. FRO neatkarību apstiprināja noteikumi, ko valde izdeva 2021. gada janvārī. Konkrētāk, saskaņā ar Regulu (ES) 2019/1896 FRO būtu jāziņo tieši valdei un izpilddirektoram tikai par iespējamiem pamattiesību pārkāpumiem, par kuriem FRO ziņojuši pamattiesību uzraudzītāji, ja FRO to *uzskata par nepieciešamu*” . Šī atšķirība būtu jāņem vērā jaunajos mehānisma īstenošanas noteikumos.

45. Diemžēl Frontex ir aizkavējusies ar Regulu 2019/1896 ieviesto svarīgo izmaiņu īstenošanā. Frontex bija vajadzīgi aptuveni 13 mēneši, lai veiktu vajadzīgos pasākumus, lai valde varētu pieņemt noteikumus par FRO neatkarību, un vēl 3 mēneši, lai pabeigtu procedūru jaunas FRO

iecelšanai. Līdz ar to FRO vietnieka iecelšana ir atlikta, jo šajā procedūrā ir jāpiedalās FRO [53] 40 pamattiesību uzraudzības speciālisti vēl nav iecelti, lai gan šis process bija jāpabeidz līdz 2020. gada 5. decembrim.

Kā sūdzību izskatīšanas mehānisms tiek piemērots valstīs, kas nav ES dalībvalstis

46. Ombuds uzskata, ka gadījumos, kad trešās valstīs ir slikti cilvēktiesību rādītāji, Frontex tas būtu jāņem vērā, pirms tiek mēģināts sadarboties un risināt sarunas par saprašanās memorandiem ar struktūrām tajās valstīs, kas ir nomināli atbildīgas par cilvēktiesībām.

47. Lai iespējamiem pamattiesību pārkāpumu upuriem atvieglotu ziņošanu par incidentiem trešās valstīs, kurās notiek Frontex operācijas, Frontex vajadzētu būt atbildīgai par sūdzību saņemšanu pirmajā instancē un lēmumu pieņemšanu par to, vai sūdzība ir jānodod attiecīgajai valsts struktūrai. Saprašanās memorandos ar trešo valstu cilvēktiesību struktūrām Frontex būtu jāapsver iespēja šajā nolūkā iekļaut noteikumus.

Pamattiesību amatpersonas loma

Frontex un FRO atbilde

48. Frontex ir trīs mehānismi, ar kuriem personas var ziņot par pamattiesību pārkāpumiem: sūdzību izskatīšanas mehānisms, smagu incidentu ziņojuma (SIR) mehānisms un “uzraudzības mehānisms par to, kā štata darbinieki izmanto spēku”.

49. FRO izskata sūdzības par pamattiesību pārkāpumiem, kas izriet no Frontex darbībās iesaistītā personāla rīcības vai bezdarbības, kā arī sūdzības par spēka lietošanas noteikumu pārkāpumiem. FRO uzdevums ir nodrošināt, lai starpgadījumi, kas saistīti ar spēka lietošanu, tiktu rūpīgi izmeklēti un šo izmeklēšanu rezultāti tiktu nosūtīti konsultatīvajam forumam [54] Spēka lietošanas uzraudzības mehānisms darbojas paralēli sūdzību izskatīšanas mehānismam, par kuru ir atbildīga FRO. Tādējādi ziņojumi par starpgadījumiem, kas saistīti ar spēka lietošanu, tiek nosūtīti FRO.

50. Turklāt FRO darbojas kā koordinators visos gadījumos, kad ir SIR saistībā ar iespējamiem pamattiesību pārkāpumiem.

Ombuda novērtējums

51. Ombuds norāda uz lielo skaitu uzdevumu, par kuriem FRO tagad ir atbildīga saskaņā ar Regulu 2019/1896. Papildus vadības un apmācības uzdevumiem, kā arī saistībā ar ziņojumiem par nopietniem incidentiem un sūdzību mehānismu (tostarp sūdzībām par spēka lietošanu) FRO ir arī vairāki padomdevēju uzdevumi. Šie konsultāciju uzdevumi var būt balstīti uz konkrētu pieprasījumu vai pēc FRO iniciatīvas, un tie var ietvert atzinumu sniegšanu par dažādām

Frontex darbībām (izmēģinājuma projektiem, tehniskās palīdzības projektiem un darba vienošanos projektiem ar trešām valstīm, cita starpā). FRO arī seko līdzi kopīgo atgriešanas operāciju uzraudzības ziņojumiem gan dalībvalstīm, gan Frontex. FRO arī pārskata Frontex pamattiesību stratēģiju.

52. Jaunākie periodiskie ziņojumi par FRO darbībām [55] , kas tika iesniegti valdei, liecina, ka FRO konsultatīvajos uzdevumos ietilpst novērojumu un ieteikumu sniegšana par Frontex operatīvajiem plāniem un kopīgo operāciju (tostarp atgriešanas operāciju) novērtējuma ziņojumi [56] Šiem apsvērumiem un ieteikumiem ir svarīga nozīme pamattiesību aizsardzības nodrošināšanā saistībā ar Frontex operācijām.

53. Tomēr ir būtiski, lai FRO ieteikumi tiktu ņemti vērā pēc iespējas lielākā mērā un lai FRO to uzraudzītu. Šajā nolūkā FRO gada ziņojumos varētu iekļaut sadaļu par konkrētām darbībām, ko Frontex un dalībvalstis veikušas pēc FRO novērojumiem un ieteikumiem.

54. Turklāt, lai gan FRO ir ievērojama neatkarība attiecībā uz sūdzību izskatīšanas mehānisma darbību (tostarp sūdzību izskatīšanu par spēka lietošanu), to pašu nevar teikt attiecībā uz tās lomu attiecībā uz SIR saistībā ar pamattiesību jautājumiem. Ombuda pārbaude parādīja, ka SIR ir sarežģīta sistēma, kurā iesaistīti daudzi dalībnieki, un FRO loma sākas tikai vēlāk. Tas var mazināt FRO ietekmi.

55. Viens no veidiem, kā to mazināt, varētu būt nodrošināt, ka par SIR par pamattiesībām tiek tieši ziņots FRO, kas varētu veikt sākotnējo novērtējumu un klasificēt tos kategorijās. Tāpēc ombuds ir gandarīts, ka Frontex ņēma vērā tās valdes izveidotās darba grupas Egejas jūrā pamattiesību un juridisko un operatīvo aspektu darba grupas ieteikumu [57] , un mainīs SIR izplatīšanas sarakstu tā, lai FRO saņemtu visus SIR par pamattiesībām [58] .

56. Tas būtu saskaņā ar labas pārvaldības principiem, ka pēc tam, kad FRO saņem SIR, FRO varētu izmantot procedūru, kas ir līdzīga sūdzību mehānisma izmantotajai procedūrai. Šajā nolūkā būtu jāpublicē FRO procesuālie noteikumi par SIR izskatīšanu attiecībā uz aizdomām par pamattiesību pārkāpumiem, kā arī mehānisma īstenošanas noteikumi.

II pielikums: Sūdzības, ko izskata pamattiesību amatpersona 2016.–2019. gadā

[59]

Laikposmā, uz kuru attiecas šī izmeklēšana, visas sūdzības attiecās uz to valsts iestāžu darbiniekiem, kuras piedalās Frontex operācijās; netika iesniegtas sūdzības par Frontex darbinieku rīcību.

1. Sūdzības 2016./2017. gadā

FRO ziņojumā par visu 2017. gadu un laikposmu no 2016. gada 6. oktobra (kad tika izveidots sūdzību izskatīšanas mehānisms) līdz 2017. gada 31. decembrim (*sūdzību izskatīšanas mehānisma pamattiesību amatpersonas ziņojums izpilddirektoram un valdei*) FRO sniedza

pārskatu par visām pārskata periodā saņemtajām sūdzībām. Tās bija piecas pieņemamas sūdzības un divpadsmit nepieņemamas sūdzības.

Pieņemamas sūdzības

A. Sūdzība attiecās uz Frontex finansētu operāciju migrantu atgriešanai ar lidmašīnu ("aviācijas atpakaļuzņemšanas operācija") no Grieķijas uz Turciju, kas notika 2016. gada 20. oktobrī. Sūdzības iesniedzēji, kurus pārstāvēja pilsoniskās sabiedrības pārstāvis, bija sešu Sīrijas valstspiederīgo (tostarp četru bērnu) ģimene, kuri bija oficiāli pieprasījuši patvērumu Grieķijas iestādēm. Viņi apgalvoja, ka ir pārkāpts Pamattiesību hartas 18. pants (patvēruma tiesības), 24. pants (bērna tiesības) un 19. pants (aizsardzība pārvietošanas, izraidīšanas vai izdošanas gadījumā). 2017. gada 15. februārī FRO nosūtīja sūdzību Grieķijas iestādei, kura līdz pārskata perioda beigām (2017. gada 30. decembris) nebija atbildējusi.

B. Sūdzība attiecās uz operāciju migrantu atgriešanai ar kuģi (atpakaļuzņemšanas operācija [60]) no Grieķijas uz Turciju, ko finansēja Frontex un kas bija paredzēta 2017. gada 27. aprīlī. Sūdzības iesniedzējs, Irānas valstspiederīgais, iesniedza patvēruma pieteikumu Grieķijā, un viņa pieteikums tika izskatīts valsts tiesā viņa plānotās izraidīšanas laikā. Viņš apgalvoja, ka ir pārkāpts Pamattiesību hartas 18. pants (patvēruma tiesības) un 19. pants (aizsardzība pārvietošanas, izraidīšanas vai izdošanas gadījumā). FRO pārsūtīja sūdzību Grieķijas iestādei. Grieķijas iestāde atcēla operāciju, lai atgrieztu sūdzības iesniedzēju Turcijā.

C. Sūdzība attiecās uz atpakaļuzņemšanas operāciju no Grieķijas uz Turciju, kas bija plānota 2017. gada 25. maijā un ko finansēja Frontex. Sūdzības iesniedzējs, Pakistānas valstspiederīgais, iesniedza patvēruma pieteikumu Grieķijā. Viņa apelācijas sūdzība par noraidīto lēmumu par viņa patvēruma pieteikumu plānotās operācijas dienā tika izskatīta valsts tiesā. Viņš apgalvoja, ka ir pārkāpts Hartas 18. pants (patvēruma tiesības) un 19. pants (aizsardzība pārvietošanas, izraidīšanas vai izdošanas gadījumā). FRO pārsūtīja sūdzību Grieķijas iestādei. Grieķijas iestāde atcēla sūdzības iesniedzēja atpakaļuzņemšanu.

D. Sūdzība attiecās uz robežpārbaudēm dzelzceļa robežšķērsošanas vietā Terespolā (Polija). Sūdzības iesniedzējs, Krievijas valstspiederīgais, apgalvoja, ka viņš vairākkārt mēģinājis iesniegt starptautiskās aizsardzības pieteikumu uz robežas, bet visi tika noraidīti, un viņš tika nosūtīts atpakaļ uz Baltkrieviju. Viņš apgalvoja, ka ir pārkāpts Hartas 18. pants (patvēruma tiesības) un 41. pants (tiesības uz labu pārvaldību). Polijas iestāde informēja FRO, ka sūdzības iesniedzējam nav derīgas vīzas un ka viņš neiesniedz starptautiskās aizsardzības pieteikumu, bet ir minējis ekonomiskus iemeslus ieceļošanai Polijā. Līdz pārskata perioda beigām lieta vēl nebija pabeigta. FRO lūdza sniegt papildu informāciju.

E. Sūdzība attiecās uz 2017. gada 20. novembra kopīgo atgriešanas operāciju no Ungārijas uz Afganistānu. Sūdzības iesniedzējs, Afganistānas pilsonis, apgalvoja, ka viņš tika atgriezts no Ungārijas, kamēr viņa apelācijas sūdzība tika izskatīta tiesā. Viņš apgalvoja, ka ir pārkāpts Pamattiesību hartas 19. pants (aizsardzība pārvietošanas, izraidīšanas vai izdošanas gadījumā) un 47. pants (tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību un taisnīgu tiesu). FRO pārsūtīja sūdzību Ungārijas iestādei. Līdz pārskata perioda beigām lieta vēl nebija pabeigta.

Nepieņemami iebildumi

Septiņas sūdzības bija nepieņemamas vai nu tāpēc, ka tās neattiecās uz Frontex darbību, vai tāpēc, ka Frontex norīkotās amatpersonas nebija iesaistītas/esa pārstāvētas.

Trīs sūdzības attiecās uz Bulgārijas iestādēm (viena sūdzība, ko iesniedza 22 Šrilankas pilsoņi, un viena sūdzība, ko iesniedza Ganas pilsonis, bija par pagarinātu aizturēšanu bez iemesla; trešo sūdzību iesniedza cita Šrilankas pilsoņu grupa saistībā ar viņu izraidīšanu. FRO trīs sūdzības pārsūtīja Bulgārijas ombudam un UNHCR.

Tika iesniegta viena sūdzība no Sīrijas bēgļa, kas aizturēts Morijā (Grieķijā), gaidot viņa atgriešanos un atpakaļuzņemšanu Turcijā. Viņš pārsūdzēja atgriešanas lēmumu valsts tiesā. Frontex nebija iesaistīta. FRO pārsūtīja sūdzību Grieķijas ombudam.

Divas sūdzības attiecās uz robežpārbaudēm uz Polijas un Baltkrievijas robežas. FRO pārsūtīja šīs sūdzības Polijas ombudam un Polijas robežsardzei. Tika iesniegta arī sūdzība par pārbaudēm uz Lietuvas un Krievijas robežas. Frontex norīkotie darbinieki šajās sūdzībās nebija iesaistīti.

Divas sūdzības bija anonīmas un tika uzskatītas par nepieņemamām, jo tās neattiecās uz personām, kuras tieši skāra Frontex darbība. Vienu no tiem, kas attiecas uz apstākļiem, ar kādiem saskaras migranti, kuri ierodas Hijas salā (Grieķija), FRO izskatīja kā “bažu izpausmi”. FRO informēja Frontex izpilddirektoru par šiem jautājumiem un sazinājās ar Grieķijas iestādēm.

Divas nepieņemamas sūdzības neattiecās uz pamattiesību pārkāpumiem: žurnālista sūdzība par atteikumu reģistrēt atpakaļuzņemšanas operāciju Lesbā; un ES pilsoņa sūdzību par ilgo gaidīšanas laiku, lai šķērsotu Ungārijas un Serbijas robežu.

2. Sūdzības 2018. gadā

FRO ziņojumā par 2018. gadu (*Individuālo sūdzību izskatīšanas mehānisma gada pārskats*) FRO sniedza pārskatu par tajā gadā saņemtajām sūdzībām. Trīs sūdzības tika atzītas par pieņemamām, un ziņojuma sagatavošanas laikā valsts procedūras vēl nebija pabeigtas. Septiņi iebildumi tika atzīti par nepieņemamiem.

Pieņemamas sūdzības

A. Sūdzība tika pārnesta no 2017. gada, jo lieta nebija slēgta. Sūdzība attiecās uz Frontex koordinēto operāciju migrantu atgriešanai ar lidmašīnu (aviācijas atpakaļuzņemšanas operācija) no Grieķijas uz Turciju, kas notika 2016. gada 20. oktobrī. Sūdzības iesniedzēji bija sešu personu (tostarp četru bērnu) ģimene, kas bija oficiāli informējušas Grieķijas iestādes, ka meklē patvērumu Grieķijā. Viņi apgalvoja, ka ir pārkāpts Pamattiesību hartas 18. pants (patvēruma tiesības), 24. pants (bērna tiesības) un 19. pants (aizsardzība pārvietošanas, izraidīšanas vai izdošanas gadījumā). FRO pārsūtīja sūdzību Grieķijas iestādei, kura neatbildēja noteiktajā

terminā.

B. Grieķijas iestādes atbildes kavēšanās, izskatot sūdzību A, izraisīja otro sūdzību no tiem pašiem sūdzības iesniedzējiem par kavēšanos.

C. Sūdzība attiecās uz kopīgu atgriešanas operāciju no Spānijas uz Kolumbiju, kas notika 2018. gada 26. septembrī. Sūdzības iesniedzējs apgalvoja, ka saistībā ar atgriešanos ir pārkāpts Pamattiesību hartas 1. pants (cilvēka cieņa) un 4. pants (spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās vai sodīšanas aizliegums). FRO pārsūtīja sūdzību Spānijas policijai. Pēc Spānijas policijas pirmās atbildes FRO uzdeva papildu jautājumus.

D. Sūdzība attiecās uz incidentiem saistībā ar kopīgu robežpārbaužu operāciju pie Polijas un Baltkrievijas robežas, kas notika 2018. gada 3. septembrī. Sūdzības iesniedzējs ir persona ar invaliditāti un ierobežotām pārvietošanās spējām, kas apgalvoja, ka ir cietusi no Pamattiesību hartas 26. panta pārkāpuma (personu ar invaliditāti integrācija). FRO pārsūtīja sūdzību Polijas iestādei (Valsts kontaktpunktam). Lieta tiek izskatīta.

Nepieņemami iebildumi

Septiņas sūdzības bija nepieņemamas, jo tās neattiecās uz Frontex darbībām.

FRO pārsūtīja divas nepieņemamas sūdzības Polijas ombudam un Polijas Valdes apsardzei: viens attiecas uz aizturēšanu bez iemesla, ka trešās valsts pilsonis ceļo no Vācijas uz Poliju ar vilcienu, un otrais par 10 stundu kavēšanos ģimenes pārbaudē pie Polijas un Ukrainas robežas.

Divas sūdzības attiecās uz grūtībām, ar kurām saskārās personas, kas ieceļo Itālijā. Vēl vienu sūdzību iesniedza ES pilsonis, kurš bieži apstājās pie Spānijas un Marokas robežas. Vēl viena sūdzība attiecās uz pārbaudēm uz Horvātijas robežas ar Bosniju un Hercegovinu.

FRO saņēma vienu anonīmu sūdzību, kas nebija saistīta ar Frontex darbību.

3. Sūdzības 2019. gadā

FRO 2019. gada ziņojumā (*Individuālo sūdzību izskatīšanas mehānisma gada pārskats*) FRO sniedza pārskatu par minētajā gadā saņemtajām sūdzībām. Septiņas sūdzības tika atzītas par pieņemamām. Sūdzību izskatīšanas mehānisma procedūra tika pabeigta attiecībā uz trim no šīm sūdzībām, un procedūra attiecībā uz atlikušajām četrām joprojām turpinās. Vienpadsmit sūdzības tika atzītas par nepieņemamām.

Pieņemamas sūdzības

A. Sūdzība attiecās uz kopīgu atgriešanas operāciju (ar gaisa transportu) no Budapeštas, kas paredzēta 2019. gada 7. maijā. Trīs ģimenes (sešpadsmit personas, tostarp bērni un sievietes neaizsargātā situācijā) bija jāatgriež no Ungārijas. Tomēr viņi bija iesnieguši patvēruma pieteikumu Ungārijā, un viņu apelācijas sūdzība vēl nebija izskatīta. Viņi apgalvoja, ka viņu

atgriešana būtu pretrunā ES tiesību aktiem patvēruma jomā, jo viņu patvēruma pieteikumi netika izskatīti pēc būtības, bet tikai noraidīti kā nepieņemami, pamatojoties uz ģimenes Ungārijas noteikumu, kas, viņuprāt, ir pretrunā ES patvēruma tiesībām. FRO lūdza Ungārijas iestādei sniegt atbildi. Ungārijas iestāde: noliedza, ka ir notikuši pamattiesību pārkāpumi; apgalvoja, ka Patvēruma birojs un valsts tiesa atbalstīja sūdzības iesniedzēju likumīgās tiesības; paziņoja, ka apstākļi, kādos ģimenes tika turētas tranzīta zonā, ir bijuši atbilstoši; norādīja, ka sūdzības iesniedzēji ir brīvprātīgi atstājuši Ungāriju uz Serbiju, pirms faktiski tika pieņemts lēmums par viņu atgriešanu.

B. Sūdzība attiecās uz kopīgu operāciju “Focal Points 2019 Land” robežšķērsošanas vietā Roszke (Ungārija) ar divām personām par Ungārijas robežsarga sliktu izturēšanos. Ungārijas iestāde informēja FRO, ka sūdzības iesniedzēju paziņojumi ir pretrunā ar Tiesiskuma un uzraudzības departamenta pārstāvju paziņojumu, kas ir atbildīgs par robežsardzi; un ka apstākļus nebija iespējams noskaidrot.

C. Sūdzība attiecās uz kopīgu operāciju “Koordinācijas punkti 2019 Air” Kutaisi lidostā (Gruzija). Sūdzības iesniedzēji (divas ģimenes) apgalvoja, ka Frontex šajā operācijā izvietotās valsts amatpersonas mutiski nepareizi izturējās pret viņu tiesībām uz labu pārvaldību un pārkāpa viņu tiesības uz labu pārvaldību. FRO pārsūtīja sūdzību Francijas un Itālijas nacionālajiem kontaktpunktiem.

D. Sūdzība attiecās uz kopīgu operāciju “Focal Points 2019 Land” robežšķērsošanas vietā Terespolā (Polija). Sūdzības iesniedzējs apgalvoja, ka Polijas robežsargs pret to izturas mutiski. Polijas robežsargi informēja FRO, ka viņi veica izmeklēšanu un konstatēja, ka sūdzības iesniedzēja tiesības nav pārkāptas un ka šāda uztvere varētu būt saistīta ar valodas barjerām.

E. Sūdzība attiecās uz kopīgu atgriešanas operāciju, ko finansēja Frontex (ar gaisa transportu) no Zviedrijas un kas bija paredzēta 2019. gada 12. novembrī. Sūdzības iesniedzējs apgalvoja, ka lidojums nopietni kaitētu viņa veselībai. Sūdzības iesniedzējs savas prasības pamatojumam iesniedza medicīniskās izziņas. Zviedrijas iestāde atbildēja FRO, ka sūdzības iesniedzējs ir vairākkārt pārsūdzējis viņa atgriešanos un ka rezultāti vienmēr ir bijuši negatīvi, jo medicīniskie novērtējumi neapstiprināja viņa apgalvojumus. Galu galā sūdzības iesniedzējs netika nosūtīts atpakaļ.

F. Sūdzība attiecās uz personas atgriešanu no Lesbos (Grieķija) uz Turciju Frontex finansētas operācijas ietvaros, kas bija paredzēta 2019. gada 15. novembrī. Sūdzības iesniedzējs apgalvoja, ka ir pārkāpts Pamattiesību hartas 18. pants (patvēruma tiesības), 47. pants (tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību un taisnīgu tiesu) un 19. pants (aizsardzība izraidīšanas, izraidīšanas un izdošanas gadījumā). Lieta tiek izskatīta Grieķijas iestādēs.

G. Sūdzība attiecās uz kopīgu atgriešanas operāciju ar gaisa transportu no Zviedrijas, ko finansēja Frontex un kas bija paredzēta 2019. gada 9. decembrī. Sūdzības iesniedzējs apgalvoja, ka viņš tiks atgriezts valstī, kurā viņš nekad nav bijis, pārkāpjot Pamattiesību hartas 19. pantu (aizsardzība pārvietošanas, izraidīšanas un izdošanas gadījumā). Zviedrijas iestāde informēja FRO, ka Zviedrijas Migrācijas aģentūra ir izskatījusi sūdzības iesniedzēja patvēruma

pieteikumu un pieņēmusi negatīvu lēmumu, un ka viņa apelācijas sūdzība tiesā tika noraidīta. Brīdī, kad Zviedrijas iestāde atbildēja, sūdzības iesniedzējs joprojām atradās Zviedrijā.

Nepieņemami iebildumi

Septiņas sūdzības nebija pieņemamas, jo tās nebija saistītas ar Frontex darbību, un divas bija nepieņemamas, jo tās neattiecās uz pamattiesību pārkāpumiem. Trīs no sūdzībām bija par pārbaudēm uz robežām (pie sauszemes robežām starp Maroku-Spāniju un Poliju-Ukrainu); lidostās Itālijā un Dānijā; un pie jūras robežas Tarifā (Spānija). Ģimenes iesniedza divas sūdzības: viena sūdzība attiecās uz ģimeni, kas apgalvoja, ka viņiem nav telts bēgļu nometnē Morijā (Grieķijā); vēl viena sūdzība attiecās uz gaidīšanas laiku pie Grieķijas robežas. Vienu sūdzību par iespējamiem apvainojumiem iesniedza divi Frontex grupas locekļi Almerijā (Spānijā) pret citu grupas dalībnieku. Viena sūdzība bija par divu darbinieku sliktu izturēšanos pret iedzīvotājiem Dramas (Grieķijā) bēgļu nometnē.

III pielikums: Frontex īstenotie izpratnes veicināšanas pasākumi

1. Pamatojoties uz datiem par to personu valstspiederību, kuras ierodas pie ES robežām, un to valstu valstspiederību, uz kurām tiek veikta Frontex atbalstītā piespiedu atgriešana, Frontex apkopoja sarakstu ar visbiežāk sastopamajām iespējamo sūdzību iesniedzēju valodām. Tagad sūdzības veidlapa ir pieejama Frontex tīmekļa vietnē trīspadsmit visbiežāk lietotajās valodās [61]. FRO var arī izskatīt sūdzības, kas saņemtas citās valodās, izmantojot dažādus tulkošanas pakalpojumus, kas pieejami ES administrācijai. Šajā nolūkā Frontex plāno atjaunināt sūdzības veidlapu savā tīmekļa vietnē, lai norādītu, ka persona var iesniegt sūdzību jebkurā valodā. Bukletos, kas ir pieejami personām, kuras ierodas pie ES robežām, jau ir norādīts, ka tās var iesniegt sūdzību jebkurā valodā.

2. Lai gan Frontex mudina sūdzības iesniedzējus izmantot tiešsaistes veidlapu, tā pieņem arī rakstiskas sūdzības, kas iesniegtas pa pastu vai pa e-pastu. Frontex operāciju dalībniekiem būtu jāpalīdz tiem, kas vēlas iesniegt sūdzības un nosūtīt sūdzības FRO, pat ja sūdzība attiecas uz pašiem dalībniekiem. Šādas sūdzības pašlaik netiek reģistrētas uz vietas, bet Frontex plāno izveidot mehānismu, lai to darītu.

3. Pašlaik tiek izstrādāts rīks sūdzību iesniegšanai tieši viedtālrunos, un 2021. gada pirmajā ceturksnī plānots, ka pirmais prototips angļu valodā būs pieejams.

4. 2017.–2020. gadā FRO strādāja pie informētības palielināšanas par mehānismu, sagatavojot publiskus informatīvus materiālus (brošūru un plakātu par mehānismu) un organizējot mācības un darbseminārus visiem Frontex darbiniekiem, kā arī valstu iestāžu darbiniekiem un citām ieinteresētajām personām. Buklets ir pieejams 14 valodās Frontex tīmekļa vietnē un ir drukāts 12 valodās. Kopīgo atgriešanas operāciju ietvaros Frontex izplatīja 12500 brošūras eksemplāru un 100 plakātu. FRO apsver iespēju izveidot bērniem pielāgotu materiālu par šo mehānismu, kā arī video plašai sabiedrībai.

5. FRO darbinieki ir apmeklējuši apmeklējumus uz vietas, lai palielinātu informētību par mehānismu, taču potenciālie sūdzību iesniedzēji var būt grūti sasniedzami, jo īpaši valodas grūtību un situācijas dēļ uz vietas. Ja iespējams, FRO izmanto Eiropas Patvēruma atbalsta biroja (EASO) iekārtas, lai darītu pieejamas bukletus un citu informāciju, kā arī, ja iespējams, valsts iestādes vai pilsoniskās sabiedrības organizācijas.

[1] Forums, ko izveidoja 2012. gadā, apvieno galvenās ES iestādes, starptautiskās un pilsoniskās sabiedrības organizācijas, lai konsultētu Frontex pamattiesību jautājumos.
<https://frontex.europa.eu/accountability/fundamental-rights/consultative-forum/general/> [Saite]

[2] Regula 2019/1896 par Eiropas Robežu un krasta apsardzi:
<https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2019/1896/oj> [Saite].

[3] Sīkāka informācija par sūdzību skaitu un veidu ir atrodama II pielikumā.

[4] Nopietnu incidentu ziņojumu (SIR) mērķis ir pēc iespējas ātrāk informēt Frontex, dalībvalstis un citas ieinteresētās personas par nopietniem incidentiem, kā aprakstīts "Frontex nopietnu incidentu katalogā".

[5] Nopietni incidenti tiek definēti kā notikums vai atgadījums, kas var ietekmēt vai attiekties uz Frontex misiju, Frontex tēlu un/vai operāciju dalībnieku drošību un drošumu, tostarp pamattiesību vai ES vai starptautisko tiesību aktu pārkāpumiem.

[6] Regulas 2019/1896 111. pants.

[7] Regulas 2019/1896 109. pants.

[8] Regulas 2019/1896 V pielikums.

[9] Regulas 2019/1896 110. pants.

[10] Noteikumi tika pieņemti Frontex valdē ("Valdes Lēmums 6/2021 (2021. gada 20. janvāris), ar ko pieņem īpašus noteikumus, lai garantētu pamattiesību amatpersonas un viņa vai viņa personāla neatkarību").

[11] Ombuda vēstule Frontex ir pieejama:
<https://www.ombudsman.europa.eu/en/correspondence/en/134842>.

[12] pieejams tīmekļa vietnē:
<https://www.ombudsman.europa.eu/en/correspondence/en/137728>

[13] pieejams tīmekļa vietnē: <https://www.ombudsman.europa.eu/en/report/en/139670>

[14] Beļģijas, Bulgārijas, Horvātijas, Čehijas, Dānijas, Igaunijas, Somijas, Grieķijas, Norvēģijas, Slovākijas un Slovēnijas ombudi.

[15] <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32016R1624> [Saite]

[16] Regulas 2019/1896 104. apsvēruma: "(...) mehānismam vajadzētu būt efektīvam, nodrošinot, ka sūdzības tiek pienācīgi izskatītas. (...)”

[17] Šie argumenti tika iesniegti Frontex izpilddirektora un pagaidu FRO vēstulēs, kā arī pagaidu FRO vēstulēs pārbaudes sanāsmē ar ombuda izmeklēšanas grupu.

[18] Izmeklēšanas kontekstā FRO apgalvoja, ka amatpersonai ir vajadzīgi instrumenti, lai nodrošinātu, ka valsts iestādes vai Frontex sniedz savlaicīgu, visaptverošu un pārredzamu atbildi, un ka Frontex veic turpmākus pasākumus, ja atbilde nav saņemta.

[19] Šajā nolūkā Frontex pašlaik ar attiecīgajām struktūrām Albānijā un Melnkalnē pašlaik noslēdz saprašanās memorandus par mehānismu.

[20] Regulas 2019/1869 109. panta 4. punkts.

[21] Kā aprakstīts lēmuma I pielikumā.

[22] Regulas 2019/1896 38. panta 3. punkta n) apakšpunkts.

[23] [CONDUCT KODS — piemērojams visām personām, kas piedalās Frontex operatīvajās darbībās \(europa.eu\)](#) [Saite]

[24] Individuāls sūdzību izskatīšanas mehānisms 2018. gada ziņojums. Vēl nav publicēts.

[25] Sk. ERP 53. apsvērumu par kultūras vidutāju tās 2021. gada 8. jūnija revīzijas ziņojumā par Frontex: <https://op.europa.eu/webpub/eca/special-reports/frontex-8-2021/en/#chapter3>

[26] Izņemot plakātu par sūdzību izskatīšanas mehānismu, esošajos izpratnes veidošanas materiālos nav pienācīgi uzsvērti šādi elementi:

<https://frontex.europa.eu/accountability/complaints-mechanism/> [Saite]

[27] Šā lēmuma II pielikumā ir aprakstītas dažas no problemātiskajām situācijām, ar kurām saskaras privātpersonas.

[28] Desmit no divpadsmit ombudiem, kuri atbildēja Eiropas ombudam, paziņoja, ka nav saņēmuši sūdzības tieši no personām, kuras skārušas Frontex operācijas, kurās piedalījās viņu valsts iestādes, par iespējamiem pamattiesību pārkāpumiem.

[29] Grieķijas ombuds, kurš saņem visvairāk sūdzību no migrantiem un bēgļiem par viņu tiesību

pārkāpumiem pie ES robežām, salīdzinot ar citiem ombudiem, savā starpposma ziņojumā "Grieķijā ieradušos ārvalstnieku, kuri ieradušies Grieķijā, lūdzot starptautisko aizsardzību", norādīja, ka no 15 individuālām sūdzībām par viņa izmeklētajiem atpakaļraidīšanas gadījumiem 12 sūdzības iesniedza NVO, bet vienu — advokāts, kas rīkojas fizisku personu vārdā (<https://www.synigoros.gr/?i=human-rights.en.recentinterventions.791674> [Saite]).

[30] Ombuda grupa pārbaudīja KM īstenošanas noteikumu projektu, ko Frontex klasificēja kā konfidenciālu.

[31] No vienas puses, sūdzības veidlapā ir citēts no Regulas 2019/1896: "sūdzības izskata konfidenciāli Frontex, un FRO [...] sūdzību iesniedzējiem ir jāapstiprina, ka tie skaidri pilnvaro FRO izpaust [viņu] identitāti un personas datus (...) attiecīgajām valsts iestādēm un pamattiesību iestādēm." No otras puses, tajā ir noteikts: "Ja nolemjat nedalīt savus personas datus, kompetentās valsts iestādes un cilvēktiesību iestāde sūdzību var noraidīt."

[32] Regulas 2019/1896 V pielikums

[33] Regulas 2019/1896 V pielikuma 4. punktā "Sūdzības mehānisms": "Jebkura persona, izmantojot 111. pantā paredzēto sūdzību izskatīšanas mehānismu, var iesniegt sūdzību, lai ziņotu par to, ka štata darbinieki, kas izvietoti kā vienību dalībnieki, ir pārkāpuši noteikumus par spēka lietošanu, kas piemērojami saskaņā ar šo pielikumu."

[34] Tikšanās laikā ar ombuda grupu pagaidu FRO atsaucās uz Regulas 2019/1896 111.8. pantu un norādīja, ka gadījumā, ja valsts iestādes darbinieks nav ievērojis noteikumus par spēka lietošanu, Frontex būtu jālūdz dalībvalstij atcelt šo darbinieku no Frontex operācijām. Skatīt inspekcijas sanāksmes ziņojumu šādā tīmekļa vietnē: <https://www.ombudsman.europa.eu/en/report/en/139670>.

[35] No dienas, kad 2020. gada 4. decembrī stājās spēkā regula, ar ko ievieš iespēju iesniegt sūdzību par bezdarbību, līdz 2021. gada februārim, kad tika sniegta atbilde Ombudam, FRO nav saņēmusi sūdzību par bezdarbību. Skatīt ziņojumu par inspekcijas sanākumi ar FRO: <https://www.ombudsman.europa.eu/en/report/en/139670>

[36] Saskaņā ar Regulas 2019/1896 111. panta 5. punktu. Skatīt ziņojumu par inspekcijas sanākumi ar pagaidu FRO: <https://www.ombudsman.europa.eu/en/report/en/139670>

[37] Ombuda izmeklēšanas grupa pārbaudīja informācijas apmaiņu starp FRO, valstu cilvēktiesību struktūrām un valsts iestādēm. Frontex uzskatīja šos dokumentus par konfidenciāliem.

[38] Ombuda izmeklēšanas grupa pārbaudīja FRO noslēguma lēmumus un galīgos ziņojumus par lietām. Frontex uzskatīja šos dokumentus par konfidenciāliem.

[39] Regulas 2019/1896 109. panta 2. punkta b) apakšpunkts.

[40] Regulas 2019/1896 111. panta 6. punkts: “Ja ir reģistrēta sūdzība par Aģentūras darbinieku, pamattiesību amatpersona iesaka izpilddirektoram atbilstīgus turpmākus pasākumus, tostarp disciplinārus pasākumus, un attiecīgā gadījumā nodošanu civillietu vai krimināllietu tiesvedības ierosināšanai saskaņā ar šo regulu un valsts tiesību aktiem. Izpilddirektors nodrošina pienācīgus turpmākos pasākumus un noteiktā termiņā un vajadzības gadījumā regulāri pēc tam ziņo pamattiesību amatpersonai par konstatējumiem, disciplināro pasākumu īstenošanu un turpmākajiem pasākumiem, ko Aģentūra veic, reaģējot uz sūdzību.”

[41] LESD 228. pantā ir noteikts, ka Eiropas Ombuds var izskatīt sūdzības par administratīvām kļūmēm Savienības iestāžu, struktūru un aģentūru darbībā, izņemot kļūmes, ko, pildot tiesu iestādes pienākumus, pieļāvusi Eiropas Savienības Tiesa.

[42] 111. panta 7. punkts: “(...) Aģentūra veic turpmākus pasākumus saistībā ar šo jautājumu, ja no attiecīgās dalībvalsts nav saņemts ziņojums. Ja attiecīgā dalībvalsts noteiktajā termiņā nesniedz ziņojumu vai sniedz tikai nepārliecinošu atbildi, pamattiesību amatpersona informē izpilddirektoru un valdi.”;

[43] Frontex 2018. gada pārskata ziņojumā ir minēta viena lieta attiecībā uz Grieķijas iestādēm. FRO nesaņēma atsauksmes no Grieķijas iestādēm termiņā, kas noteikts spēkā esošajos sūdzību mehānisma noteikumos (sešus mēnešus pēc sūdzības nosūtīšanas). FRO secināja, ka šāda situācija apdraud mehānisma efektivitāti. Grieķijas iestādes kopš 2019. gada novembra izskata vēl vienu sūdzību par Grieķiju. Šī lieta tiks reģistrēta kā slēgta FRO 2020. gada ziņojumā saskaņā ar FRO ad interim paziņojumu sanāksmē ar ombuda komandu (sk. ziņojumu: <https://www.ombudsman.europa.eu/en/report/en/139670>).

[44] Sk. ombuda pārbaudes sanāksmes ziņojumu:
<https://www.ombudsman.europa.eu/en/report/en/139670>

[45] Konsultatīvais forums šajā sakarā sniedza ieteikumu savā 2016. gada pārskatā.

[46] Regulas 2019/1896 111. panta 8. punkts.

[47] Skatīt lēmuma II pielikumu. FRO ir izskatījusi, piemēram, vienu nepieņemamu sūdzību par apstākļiem, ar kādiem saskaras migranti, kas ierodas Hijas salā (Grieķijā), kā “bažu izpausmi”. FRO informēja Frontex izpilddirektoru par šiem jautājumiem un sazinājās ar Grieķijas iestādēm.

[48] Frontex uzskatīja, ka ziņojumi par 2018., 2019. un 2020. gadu Ombuda pārbaudes laikā nav konfidenciāli.

[49] Regulas 2019/1896 109. panta 4. punkts.

[50] Konsultatīvais forums to ierosināja arī savā 2018. gada pārskatā.

[51] FRO arī ziņoja valdei.

[52] Frontex Konsultatīvais forums 2018. gadā pauda bažas par vienošanos, kas tika panākta, lai uz laiku aizstātu FRO pagarinātā slimības atvaļinājuma laikā, jo īpaši par ietekmi uz FRO neatkarību un iespējamiem interešu konfliktiem. Valde, pamatojoties uz izpilddirektora priekšlikumu, iecēla padomdevēju izpilddirektora privātajā birojā ("kabinets") kā pagaidu FRO.

[53] Regulas 2019/1896 109. panta 6. punkts.

[54] Kā izklāstīts Regulas 2019/1896 V pielikumā.

[55] Tiesībsarga veiktās pārbaudes ietvaros. Frontex paziņoja, ka ziņojumi ir "konfidenciāli".

[56] Piemēram, sešu mēnešu laikā FRO sagatavoja piecus novērojumu ziņojumus par operatīvajiem plāniem un desmit ziņojumus par Frontex novērtējumiem par kopīgām operācijām.

[57] "Pamattiesības un operāciju juridiskie darbības aspekti Egejas jūrā", Frontex valdes darba grupas galīgais ziņojums, 2021. gada 1. marts.

[58]

https://frontex.europa.eu/assets/Key_Documents/MB_Documents/Frontex_Roadmap_WG_FRALO_Recommendations.pdf

[59] Pielikumā FRO sniegtā informācija par sūdzībām ir iekļauta FRO 2017., 2018. un 2019. gada pārskatos. Ombuda izmeklēšanas grupa pārbaudīja šos ziņojumus. Frontex paziņoja, ka šie trīs ziņojumi nav konfidenciāli. Visi pārējie dokumenti par sūdzībām, kurus pārbaudīja ombuda izmeklēšanas grupa, tika atzīti par konfidenciāliem.

[60] Frontex izmanto terminu "atpakaļuzņemšanas operācija", lai aprakstītu operācijas, kuru mērķis ir atgriezt migrantus uz valsti, kas nav ES dalībvalsts un ar kuru ES ir vienojusies par migrantu atpakaļuzņemšanu.

[61] Arābu, angļu, franču, urdu, Tigrinya, Pashtu, Farsi, spāņu, vācu, krievu, kurdu, serbu un albāņu.